Lietas Nr. A420184215
Lietas arhīva Nr. A42-01842-15/27

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2015.gada 7.augustā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā
tiesnese A.Pūcīte,

piedaloties Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas bāriņtiesas pilnvarotajiem pārstāvjiem /pers. A/ un /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu – pienākuma uzlikšanu Rīgas bāriņtiesai atzīt /pers. C/ par adoptētāju vēl vienam bērnam no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. D/ vērsās Rīgas bāriņtiesā (turpmāk – bāriņtiesa) ar iesniegumu, lūdzot atzīt viņu par adoptētāju diviem bērniem no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam *(lietas 17.lapa)*.

[2] Ar bāriņtiesas 2015.gada 24.februāra lēmumu Nr.1-6.2./46 (turpmāk – Lēmums) pieteicēja atzīta par adoptētāju vienam bērnam no dzimšanas līdz divu gadu un sešus mēnešu vecumam *(lietas 5. – 6.lapa)*.

Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

Bāriņtiesa, izvērtējot ģimenes ārsta sniegto informāciju par pieteicējas veselības stāvokli, neguva pārliecību, ka viņa spēs nodrošināt pilnvērtīgu aprūpi un uzraudzību diviem maziem bērniem, kuru aprūpe un uzraudzība prasīs dubultu atbildību no potenciālās adoptētājas.

Divu mazgadīgu bērnu ienākšana pieteicējas ģimenē izmainīs dienas un darba režīmu, kā rezultātā ar bērnu aprūpi saistītās iespējamās stresa situācijas varētu potenciālajai adoptētājai izraisīt slimības saasinājumu, kas, savukārt, varētu negatīvi atsaukties ne tikai uz adoptējamo bērnu emocionālo stāvokli, bet arī uz pieteicējas un viņas dēla savstarpējām attiecībām, jo dēlam varētu pietrūkt līdz šim saņemtās uzmanības.

Bāriņtiesas sēdē pieteicēja vienlaicīgi norāda un noliedz sava veselības stāvokļa nopietnību, uzsverot, ka viņai nav būtisku veselības problēmu, bet tajā pašā laikā apliecina, ka ar savu diagnozi astoņus mēnešus varēs izmantot darba nespējas lapu un aprūpēt divus mazus bērnus.

Tāpat bāriņtiesas ieskatā vēl divu mazu bērnu ienākšana ģimenē varētu radīt nesaprašanos un domstarpības bērnu starpā, jo pieteicēja savam adoptētajam bērnam nav pilnībā izskaidrojusi adopcijas faktu, bet salīdzinājusi adopciju ar dzīvnieku patversmi un pamestiem dzīvniekiem. Šī salīdzināšana jau adoptētajam bērnam var radīt nepareizu izpratni par adopcijas procesu un veidot nepareizu priekšstatu par adoptējamo bērnu ienākšanu ģimenē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, bāriņtiesa secina, ka pieteicējas veselības stāvoklis, vecums, un arī tas, ka pieteicēja viena pati jau audzina adoptētu bērnu, varētu būt risks aprūpēt vēl divus tik mazus bērnus. Tomēr, ņemot vērā pieteicējas iepriekšējo pozitīvo adopcijas pieredzi, psihologa atzinumu, un gūstot atbalstu no draugiem, ir pieļaujama viena bērna adopcija pieteicējas ģimenē.

[3] Pieteicēja, nepiekrītot Lēmumam, pārsūdzēja to tiesā *(lietas 3.lapa)*, norādot, ka Lēmums nepilnīgi atspoguļo bāriņtiesas sēdē notikušo diskusiju, tāpat pieteicējas novērtējums neatbilst viņas faktiskajam veselības stāvoklim un vecumposmam.

[4] Bāriņtiesa rakstveida paskaidrojumos par pieteikumu *(lietas 11. – 14.lapa)* norāda, ka tā pieteikumu neatzīst un lūdz tiesu to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā Lēmumā norādītajiem apsvērumiem.

[5] Pieteicēja uz tiesas sēdi neieradās. Pieteicēja par tiesas sēdes vietu un laiku bija informēta likumā noteiktajā kārtībā *(lietas 4.lapa)*. Pieteicēja lūdza tiesu izskatīt pieteikumu bez viņas klātbūtnes, norādot vien, ka nozīmētās sēdes laikā viņai ir darbs *(lietas 51.un 52.lapa)*. Tiesa pieteicējas neierašanos atzina par neattaisnotu un konstatējot, ka lietā ir pietiekami materiālu, un uzklausot atbildētājas pārstāvju viedokli par lietas skatīšanu bez pieteicējas klātbūtnes, nolēma, ka lieta skatāma bez pieteicējas klātbūtnes *(lietas 56.lapa)*.

Bāriņtiesas pilnvarotie pārstāvji pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos minētajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka

pieteikums ir noraidāms turpmāko apsvērumu dēļ.

[7] Izskatāmajā lietā tiesai jāpārbauda, vai bāriņtiesa pamatoti secinājusi, ka pieteicēja ir atzīstama par adoptētāju tikai vienam bērnam vecumā no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam.

[8] Latvijas Republikas Satversmes 110.pantā ir paredzēts valsts pienākums aizsargāt bērna tiesības.

Minētais pienākums ir precizēts Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmajā daļā, nosakot, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras. Šā panta otrā daļa paredz, ka visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses.

Arī no ANO Konvencijas par bērna tiesībām preambulas un 3.panta pirmās daļas izriet, ka visām darbībām attiecībā uz bērniem jābūt vērstām uz to, lai vislabāk nodrošinātu bērna interešu aizsardzību.

Saskaņā ar Civillikuma 162.panta pirmo daļu nepilngadīga bērna adopcija ir atļauta, ja tā ir bērna interesēs.

Atbilstoši Ministru kabineta 2003.gada 11.marta Noteikumu Nr.111 „Adopcijas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.111) 2.punktam adopcijas uzdevums ir radīt bez vecāku gādības palikušajiem bērniem apstākļus audzināšanai ģimenē, nodrošinot stabilu un harmonisku dzīves vidi.

No minētā izriet, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, un visās darbībās attiecībā uz bērnu, prioritāras ir bērna tiesības un intereses. Tas attiecas arī uz gadījumu, kad bāriņtiesai ir jāizvērtē ģimenes atbilstība adoptētāju statusam.

[9] Lietā nav strīda par to, ka attiecībā uz pieteicēju nepastāv Civillikuma 163.panta pirmajā un ceturtajā daļā noteiktie ierobežojumi, kas liedz personai būt par adoptētāju.

[10] Pēc adopcijas pieteikuma un attiecīgo dokumentu saņemšanas bāriņtiesa pārbauda iesniegtos dokumentus un veic ģimenes izpēti, to skaitā: izvērtē adopcijas motivāciju, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības un spējas audzināt bērnu; noskaidro adoptētāja ģimenes dzīves apstākļus un izvērtē adoptētāja materiālo stāvokli; pieprasa informāciju par Sodu reģistrā iekļautajām ziņām attiecībā uz adoptētāju; nosūta adoptētāju pie psihologa saņemt atzinumu par personas piemērotību adopcijai (Noteikumu Nr.111 18.punkts). Bāriņtiesa vismaz sešus mēnešus veic adoptētāja ģimenes izpēti, ja nepieciešams, lūdzot speciālistu konsultāciju (Noteikumu Nr.111 19.punkts).

Tiesa konstatē, ka no lietas materiāliem izriet, ka bāriņtiesa ir izvērtējusi pieteicējas motivāciju kļūt par adoptētāju vēl diviem bērniem vecumā no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam, spēju uzaudzināt bērnus, dzīves apstākļus, materiālo un veselības stāvokli, psihologa atzinumu, kā arī pieteicējas savstarpējās attiecības ar viņas vecākiem un jau adoptēto dēlu un adoptētā dēla attiecības ar pieteicējas vecākiem. Tāpat bāriņtiesa ir vērtējusi pieteicējas spējas nodrošināt stabilu un harmonisku dzīves vidi bērniem, kopsakarā ar viņas veselības stāvokli un ar to, ka ģimenē jau aug viens adoptēts bērns. Vienlaicīgi ir konstatējams, ka bāriņtiesa, pieņemot Lēmumu, ir ņēmusi vērā pozitīvo pieredzi ar pieteicēju, pieteicējai savulaik adoptējot dēlu.

Līdz ar to secināms, ka bāriņtiesa ir veikusi pieteicējas ģimenes izpēti atbilstoši Noteikumu Nr.111 prasībām, proti, veikusi visas tiesību normās paredzētās darbības un pieprasījusi visu nepieciešamo informāciju.

[11] Kā izriet no lietas materiāliem, bāriņtiesa, izvērtējot iepriekš minētos apstākļus, atzinusi pieteicējas piemērotību adoptētājas statusam. Par minēto lietā strīda nav.

Tomēr lietā pastāv strīds par to, vai bāriņtiesa pamatoti noteikusi, ka pieteicēja var adoptēt tikai vienu, nevis divus bērnus vecumā no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam.

[12] Tiesa konstatē, ka, izvērtējot pieteicējas atbilstību divu bērnu adoptētājas statusam, bāriņtiesa secinājusi, ka pastāv risks, ka pieteicējai, ņemot vērā viņas veselības stāvokli, var rasties sarežģījumi nodrošināt pilnvērtīgu aprūpi un uzraudzību diviem maziem bērniem. Bāriņtiesas ieskatā ar bērnu aprūpi saistītās iespējamās stresa situācijas varētu pieteicējai izraisīt slimības saasinājumu, kas, savukārt, varētu negatīvi atsaukties ne tikai uz adoptējamo bērnu emocionālo stāvokli, bet arī uz pieteicējas un viņas iepriekš adoptētā bērna (dēla) attiecībām. Tā kā pieteicēja savam dēlam nav izskaidrojusi adopcijas faktu, tad divu mazu bērnu ienākšana pieteicējas ģimenē varētu radīt nesaprašanos un domstarpības starp dēlu un pieteicējas adoptējamajiem bērniem. Jo īpaši, ņemot vērā to, ka pieteicēja bērnu adoptēšanu salīdzinājusi ar dzīvnieku paņemšanu no patversmes. Tāpat bāriņtiesa uzskata, ka pieteicēja nepietiekoši kritiski attiecas pret savu veselības stāvokli. Kā izriet no bāriņtiesas paskaidrojumiem tiesai, tad bāriņtiesa ir ņēmusi vērā apstākli, ka pieteicēja ir vēlējusies adoptēt divus ļoti maza vecuma bērnus, kas prasa vairāk pūļu nekā lielāka vecuma bērni, un pieteicējas vecumu iepretim bērnu vecumam.

Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai bāriņtiesas iepriekš minētie secinājumi ir bijuši pareizi un pietiekami Lēmuma pieņemšanai.

[12.1] Kā izriet no lietas materiālos esošā bāriņtiesas 2015.gada 24.februāra sēdes protokola, tad pieteicēja bāriņtiesai ir atstāstījusi savu sarunu ar dēlu *(lietas 38.lapa)*. Proti, ka viņa ar dēlu ir paņēmusi kaķi no patversmes, tādējādi dēls ir zinājis, ka ir dzīvniekiem domātas patversmes. Esot kopā ar dēlu biedrības „Azote" *(http://azote.jimdo.com/)* rīkotajā pasākumā, pieteicēja sākusi dēlam stāstīt, ka pasākumā atrodas bērniņi, kuri ir atvesti no bērnu namiem, jo viņu īstās mammas un tēti ir pametuši viņus. Dēls esot bijis satraucies par minēto un uzdevis jautājumu pieteicējai, vai tas ir tāpat, kā dzīvnieki atradās patversmē. Pieteicēja atbildējusi, ka principā – jā.

Izvērtējot minēto, tiesa secina, ka bāriņtiesa Lēmumā nepamatoti norādījusi, ka tieši pieteicēja ir salīdzinājusi adopciju ar dzīvnieku pieņemšanu no patversmes.

Kā izriet no sēdes protokola, tad tieši pats bērns, ņemot vērā savu gūto pieredzi ar kaķa paņemšanu no patversmes, ir izdarījis secinājumus par adopciju. Savukārt pieteicēja vien ir norādījusi, ka bērnam zināmā mērā ir taisnība. Tiesa norāda, ka minētais nevar būt par iemeslu, lai uzskatītu, ka pieteicēja ir neadekvāti reaģējusi uz bērna uzdoto jautājumu saistībā ar adopciju. Tieši pretēji, viņa ir atbilstoši reaģējusi uz bērna izdarīto secinājumu, ņemot vērā astoņgadīga bērna saprašanas un brieduma līmeni.

[12.2] Kā izriet no Lēmuma un bāriņtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem, tad pieteicēja ir rīkojusies nepareizi, neizstāstot dēlam par viņa adopcijas faktu. Minētais bāriņtiesas ieskatā varētu radīt sarežģījumus gan attiecībās starp pieteicēju un dēlu, gan attiecībās starp dēlu un adoptējamajiem bērniem.

Tiesa piekrīt bāriņtiesas viedoklim, ka adopcijas neizskaidrošanas fakts varētu radīt domstarpības pieteicējas un viņas adoptēto bērnu starpā. Piemēram, dēlam varētu rasties aizvainojums uz pieteicēju par patiesības neatklāšanu viņam, vai arī dēls attiecībās ar jauniegūtajiem brāļiem un māsām justos pārāks un dominētu pār tiem. Tāpat visai ticami, ka dēls adoptēšanas fakta esību pārciestu vieglāk agrā bērnībā, nekā lielākā vecumā.

Tomēr saskaņā ar Civillikuma 171.panta trešo daļu bez adoptētāja piekrišanas ziņas par adopciju līdz bērna pilngadībai nav izpaužamas. Tādējādi bāriņtiesai nav tiesiska pamata prasīt no pieteicējas adopcijas noslēpuma atklāšanu, jo adopcijas fakta neatklāšana ir pieteicējas ekskluzīvas tiesības līdz dēla astoņpadsmit gadu vecumam.

Savukārt attiecībā uz pieteicējas un viņas adoptēto bērnu savstarpējām attiecībām ir norādāms, ka adoptēšanas fakta zināšana vai nezināšana nebūt nenozīmē negatīvu savstarpējo attiecību veidošanos. Minēto ietekmēs pieteicējas personiskā attieksme pret bērniem kopumā un atsevišķi, kā arī pieteicējas spējas ieaudzināt bērnos līdzcietību, iejūtību un citas pozitīvās īpašības. Turklāt no konfliktu kā tādu rašanās starp vecākiem un brāļiem, un māsām nav pasargāta neviena ģimene, pat vislabvēlīgākā. Jo katrs cilvēks ir personība, katram ir savas vajadzības, griba, vēlmes un raksturs. Jautājums ir tikai tajā, kādā veidā ģimenē tiek risināti konflikti un kā ģimenes locekļi spēj pārvarēt tos.

Tiesa norāda, ka minētais bāriņtiesas arguments nevar būt par iemeslu liegt pieteicējai adoptēt divus bērnus, jo nav būtiskas nozīmes, vai sarežģījumi savstarpējās attiecībās rodas dēļ viena jauna bērna ienākšanas ģimenē, vai dēļ diviem. Turklāt kā izriet no lietas apstākļiem, bāriņtiesa, minētos argumentus nav uzskatījusi par šķēršli, lai ļautu pieteicējai adoptēt vienu bērnu.

[12.3] Tiesa konstatē, ka no lietas materiāliem izriet, ka pieteicējai ir 1.tipa cukura diabēts. Tāpat no lietas materiāliem izriet, ka konkrētā diagnoze nav bijusi par šķēršli pieteicējai adopcijas rezultātā iegūt dēlu, kā arī kļūt par potenciālu adoptētāju vienam bērnam vecumā no dzimšanas līdz diviem gadiem un sešiem mēnešiem.

Tādējādi ir pārbaudāms, vai konkrētā diagnoze varētu liegt pieteicējai vienlaicīgi un pilnvērtīgi rūpēties gan par dēlu, gan par vēl diviem mazgadīgiem bērniem.

Kā izriet no Latvijas Diabēta federācijas mājaslapā pieejamās informācijas, tad 1.tipa diabētu ārstē ar regulārām ikdienas insulīna injekcijām. Ir nepieciešams veselīgs, sabalansēts uzturs (nepieciešamas uztura plānošanas un novērtēšanas iemaņas), piemērota fiziskā aktivitāte. Pacientiem ar diabētu var būt negaidīta un neparedzēta pašsajūtas un veselības pasliktināšanās sakarā ar diabēta akūtām komplikācijām, tostarp: 1) hipoglikēmija – pēkšņa glikozes līmeņa asinīs pazemināšanās zem 4 mmol/l, kas var novest līdz hipoglikēmiskai komai (bezsamaņai); 2) hiperglikēmija un ketoacidoze – glikozes līmeņa asinīs paaugstināšanās virs 15-20 mmol/l, kas var novest pie ketonvielu veidošanās (acetons urīnā) un diabētiskas komas ar bezsamaņu.

Pieteicēja ir vēlējusies adoptēt divus bērnus vecumā no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam. Viennozīmīgi minētā vecuma bērna aprūpe prasa nenogurstošu un pastāvīgu aprūpi un uzmanīšanu, kas ir fiziski un emocionāli nogurdinoši, turklāt jaunās māmiņas, pašaizliedzīgi veltot savu ikdienu bērna aprūpei, bieži vien aizmirst pašas par sevi (pieteicējas gadījumā, regulāri paēst, izdarīt nepieciešamās insulīna injekcijas u.c.). Divu minētā vecuma bērnu aprūpe prasītu divkāršu slodzi. Līdz ar to minētais var būt ticams drauds pieteicējas veselībai. Savukārt no pieteicējas veselības stāvokļa ir atkarīga bērnu labsajūta. Nav noliedzams, ka pieteicēja, ņemot vērā viņas izglītību un iepriekšējo pieredzi adoptējot pirmo bērnu, ir spējīga tikt galā ar grūtībām, ar kurā viņa viennozīmīgi sastapsiet audzinot vienu bērnu. Tomēr divu tik maza vecuma bērnu vienlaicīga ienākšana pieteicējas ģimenē, var radīt pieteicējai sarežģījumus, kuru pārvarēšana atstās iespaidu uz pieteicējas veselības stāvokli. Šāda situācijas nav pieļaujama bērnu interesēs. Turklāt, kā izriet no pašas pieteicējas sniegtās informācijas, kaut arī viņas veselības stāvoklis pašlaik ir stabils, neviens nevar dot prognozes par turpmāko. Tādējādi ir ņemami vērā riski, kas varētu pieteicējai rasties vienlaicīgi adoptējot vēl divus tik maza vecuma bērnus.

[12.4] Kā izriet no bāriņtiesas paskaidrojumiem, bāriņtiesa ir vērtējusi arī pieteicējas vecumu un apstākli, ka pieteicēja audzina bērnu viena un dzīvo kopā ar saviem vecākiem, kuri ir cienījamā vecumā.

Tiesa norāda, ka minētie apstākļi atsevišķi nevar būt par iemeslu, lai liegtu pieteicējai adoptēt divus bērnus, tomēr tie kopsakarā norāda uz to, ka pieteicējai var rasties sarežģījumi izaudzināt vēl divus bērnus.

Tiesa konstatē, ka pieteicējai šobrīd ir gandrīz 49 gadi. Minētais ir jāņem vērā kopsakarā ar pieteicējas veselības stāvokli un cilvēku vidējo dzīves ilgumu. Tāpat jāņem vērā, ka pieteicējas vecāki jau tagad ir cienījamā vecumā un pieteicēja audzina astoņgadīgu dēlu viena. Kritiski vērtējot minētos apstākļus, ir jāizvērtē riski tam, kas notiks ar bērniem, ja ar pieteicēju kaut kas atgadīsies. Vienīgie, kas varētu uzņemties rūpes par bērniem būs viņas vecāki, kuriem visai ticami būtu apgrūtinoši izaudzināt trīs mazus bērnus (pieteicējas dēlu un vēl divus adoptējamos). Šādā situācijā sekas var būt bērniem traumējošas. Tāpat jāvērtē pieteicējas spēja tikt galā ar trīs maza vecuma bērniem, situācijā, ja pieteicējai nāktos sevi veltīt arī vecāku aprūpei. Šāda situācija, nenoliedzami, jebkuram cilvēkam var būt gan fiziski, gan emocionāli grūts periods. Savukārt vecāka fiziskais un emocionālais stāvoklis viennozīmīgi ietekmē bērna emocionālo un fizisko labsajūtu.

Tiesa norāda, ka iepriekš minētais nevar būt par iemeslu, lai pieteicējai liegtu kļūt par adoptētāju, tomēr minēto bāriņtiesa pamatoti ir uzskatījusi par šķēršli pieteicējai kļūt par adoptētāju uzreiz diviem bērniem vecumā no dzimšanas līdz diviem gadiem un sešiem mēnešiem.

Turklāt, kā izriet no bāriņtiesas paskaidrojumiem, iepriekš minēto apstākļu esība, vērtējot divu bērnu adoptēšanu, varētu būt maznozīmīga bāriņtiesas lēmuma rezultāta pieņemšanai, ja pieteicēja būtu izteikusi vēlmi adoptēt lielāka vecuma bērnus.

[13] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus un ņemot vērā iepriekš minēto un primāri vērtējot bērnu intereses, secina, ka bāriņtiesa ir pieņēmusi pamatotu Lēmumu.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš konstatēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu un 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /pers. C/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu – pienākuma uzlikšanu Rīgas bāriņtiesai atzīt /pers. C/ par adoptētāju vēl vienam bērnam no dzimšanas līdz divu gadu un sešu mēnešu vecumam.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Pūcīte